

BANKACILIK VE SİGORTACILIĞA GİRİŞ

KISA ÖZET

1.ÜNİTE-FİNANSAL SİSTEM VE BANKALAR

FİNANSAL PİYASA VE FİNANSAL SİSTEM:

Bireylerin gelirleri ve harcamaları zaman içinde değişmekte; bazı dönemlerde harcamaları gelirlerinden fazla, bazı dönemlerde ise gelirleri harcamalarından fazla olmaktadır. Dolayısıyla bireylerin gelirleri ile harcamaları çoğu zaman dengede değildir. İşletmeler, günlük faaliyetlerini sürdürmenin yanında büyümek, rekabet üstünlüğü sağlamak, yeni yatırımlar yapmak durumundadırlar. İşletmelerin bu tür yatırımları için sermayeye ihtiyaçları olur.

İşletmeler sermaye ihtiyaçlarını içsel kaynakları yanında dışsal kaynaklarla da sağlayabilirler Finansal piyasaların temel fonksiyonu, fon arz ve talebini buluşturmasıdır. Ancak bir ekonomide fonların, fon arz edenlerden fon talep edenlere aktarılmasında etkin işleyen bir sisteme ihtiyaç vardır. Finansal sistemin etkinliği arttıkça fon arz ve talebinin karşılaşması da o ölçüde artacak, bu bağlamda ekonomik gelişim de hızlanacaktır.

Finansal sistemi oluşturan unsurlar;

- ✓ Tasarruf sahipleri (Fon arz edenler),
- ✓ Yatırımcılar (Fon talep edenler),
- ✓ Yatırım ve finansman araçları,
- ✓ Yardımcı kuruluşlar,

Hukuki ve idari düzenlemeler şeklinde sayılabilir.

İşletmeler, hem finansal hem de finansal olmayan tüm işletmeleri kapsamaktadır. Finansal olmayan işletmeler, araba, bilgisayar, buzdolabı gibi ürünler üreten ve/veya finansal hizmetler dışındaki hizmetler (taşıma, bilgisayar programcılığı gibi) üreten işletmeler anlamındadır.

FİNANSAL PİYASALARIN SINIFLANDIRILMASI:

Finansal piyasaları farklı açılardan sınıflandırmak mümkündür. Aşağıda daha çok benimsenen sınıflandırmalara yer verilmiştir:

Finansal varlığın niteliğine göre;

- ✓ Borç piyasaları
- ✓ Öz sermaye piyasaları

Finansal varlığın süresine göre;

- ✓ Para piyasaları
- ✓ Sermaye piyasaları

Örgütlenme durumuna göre;

- ✓ Organize piyasalar
- ✓ Organize olmamış piyasalar (tezgah üstü piyasalar)

Finansal varlığın ilk kez alınıp satılmasına göre;

- ✓ Birincil piyasalar
- ✓ İkincil piyasalar

Ödemelerin hemen ya da gelecekte yapılmasına göre;

- ✓ Nakit ya da spot piyasalar
- ✓ Vadeli piyasalar

BANKACILIK VE SİGORTACILIĞA GİRİŞ

Para piyasasında risk, sermaye piyasasına göre daha düşüktür. Para piyasasında vade kısa olduğu için sermaye piyasasına göre **risk** daha düşüktür. Riske bağlı olarak para piyasasında **getiri** de sermaye piyasasına göre daha düşük olur.

Para piyasası finansal araçlarının likiditesi, sermaye piyasası finansal araçlarına göre daha yüksektir. **Likidite** finansal varlıkların kısa sürede, kolaylıkla ve değerinden önemli kayıp olmaksızın alınıp satılabilmesidir.

YATIRIM VE FİNANSMAN ARAÇLARI; Finansal piyasalara fon sunanların sundukları fon karşılığında fon talebinde bulunanlardan aldıkları varlıklara finansal varlık denir. Finansal varlıklar fon talebinde bulunanlar tarafından yaratılıp, fon sahiplerine fonlarının karşılığında verilirler. Finansal varlıklar alacak ya da ortaklık hakkı verirler. Finansal varlıkların arsa, bina gibi reel varlıklara göre farklılığı, taşıdığı haktan dolayı değere sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Finansal varlıkların iki önemli ekonomik fonksiyonu vardır. İlki fonların, fon fazlalığı veren birimlerden, maddi varlıklara yatırım yapacak birimlerin fon ihtiyacını karşılamak üzere transferini sağlamaktır. İkincisi, risk paylaşımını sağlamaktır

Borçlanma araçlarının nakit girişleri faiz ve anapara ödemeleri iken, hisse senetlerinin nakit girişleri kâr payı ve sermaye kazancıdır. Nakit akışlarının elde edilme olasılığına bağlı olarak finansal varlıkların fiyatı ve getirisi farklılık gösterecektir.

Riskin tahmin edilebilirliği: Bir finansal varlığın riski, getirisindeki ölçülebilir oynaklıkla ilgilidir.

Vade: Finansal varlıklarda vade önemli bir faktördür.

Paraya çevrilebilirlik: Finansal varlıkların paraya dönüştürülebilme özelliği farklılık gösterir. Bölünebilirlik özelliği: Bu özellik finansal varlıkların en az hangi miktarlarda paraya dönüştürülebileceği ile ilgili bir özelliktir.

Mevduat: Para piyasasında işlem gören araçların başında mevduat gelir. Mevduat; kişi ya da kurumların istendiğinde ya da belirlenmiş bir vade sonunda geri alınmak üzere bankalara yatırdıkları Türk Lirası ya da yabancı paralardır.

Resmi mevduat; genel ve katma bütçeli daire ve kuruluşlara, yerel yönetimlere, kanunla kurulmuş döner sermayeli kuruluşlara, mahkemelere, savcılıklara, icra ve iflas dairelerine, tereke hakimlerine ve kanunla kurulmuş sosyal kurumlara ait mevduatlardır.

Ticari mevduat; kooperatifler dahil her türlü ortaklıklara, tüccarların ticarethane ve firmalarına, vakıflar ve derneklere, sendikalara, birlikler ve mesleki kuruluşların kurdukları ve katıldıkları ticari işletmelere, kamu iktisadi teşebbüsleri ile yerel yönetimlerin ticari işletmelerine ait mevduatlardır.

Tasarruf mevduatı; gerçek kişiler tarafından açtırılan, ticari işlemlere konu olmayan mevduattır.

Bankalararası mevduat ise, bankaların ve özel kanunla kurulmuş mevduat kabulüne izin verilmiş kurumların birbirlerine yatırdıkları mevduatlardır.

Hazine Bonosu:

Hazine bonoları devletlerin kısa vadeli kamu harcamalarını karşılamak üzere çıkarmış olduğu 3, 6 ve 12 ay vadeli olarak ihraç edilen borçlanma senetleridir. Hazine bonoları, likidite ve ödenmeme riski sıfır olarak kabul edilen finansal varlıklardır. Daha önce de belirtildiği gibi borçlunun devlet olması, devletlerin de para basma yetkisine sahip olmaları nedeniyle hazine bonolarının ödenmeme riski yoktur diye kabul edilir

Mevduat sertifikaları: Bankalar tarafından çıkarılan, genellikle vadeli mevduata bir alternatif olarak işlev gören ve faiz kuponu taşıyan bir finansal araçtır. Vadeli mevduatta vade ve faiz değişmez; vadeden önce para çekilirse faiz ödemesi olmaz. Ülkemizde mevduat sertifikaları TCMB'nin ilgili tebliği uyarınca bankalar tarafından ihraç edilebilmektedir. 1980'li yıllarda bankaların düşük faizle ihraç etti-

BANKACILIK VE SİĞORTACILIĞA GİRİŞ

ği mevduat sertifikalarını alan bankerler, bu mevduat sertifikalarını bankaların uyguladıkları faizlerin yaklaşık iki katı faiz vermek üzere satarak yüksek miktarlarda fon sağladılar

Finansman Bonoları ve Banka Bonoları:

Finansman bonoları da hazine bonoları gibi kısa vadeli borçlanma araçlarıdır. Ancak finansman bonoları özel sektörde çıkarılan varlıklardır. Hazine bonoları gibi finansman bonoları da faiz kuponu taşımazlar; iskontolu satılır ve vade sonunda çıkaran kurum tarafından nominal değer ödemesi yapılır.

Banka bonoları, ticari bankalar ile yatırım ve kalkınma bankaları tarafından ihraç edilen kısa vadeli, iskontolu satılan finansal varlıklardır. Yapı itibarıyla finansman bonolarına benzeyen banka bonoları da nominal değer üzerinden iskontolanarak satışa sunulur ve ihraç eden banka tarafından vade tarihinde nominal değer ödemesi yapılır.

Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler (VDMK):

Son yıllarda özellikle finansal piyasalarda yaşanan önemli bir gelişme ise finansal kurumların sahip oldukları varlıkları menkul kıymet haline dönüştürmeleridir. Böylelikle varlıklar likit hale getirilmektedir.

Menkul kıymetleştirme sonucunda oluşturulan borçlanma araçlarına varlığa dayalı menkul kıymetler denir. Son 10-20 yılda gelişmiş bankacılık sistemlerine ve menkul kıymetler piyasasına sahip ülkelerde menkul kıymetleştirme yaygın bir biçimde uygulanmaktadır.

Repo; Son yıllarda özellikle para piyasası işlemleri arasında en önemli rol oynayan araçlardan birisi de repo(geri satın alma anlaşmaları)dur. Repo işlemi ABD Merkez Bankasının (Federal Reserve) piyasadaki nakdi çekmek ya da gerektiğinde piyasaya nakit sürmek amacıyla yönelik olarak başlatılmıştır

Eurodolar, Avrupa'daki dolar mevduata verilen addir. Önceden ABD'den Avrupa'ya gelen ABD Doları için kullanılan eurodolar kavramı, şimdilerde başka ülke parası için de olsa yine kullanılmaktadır. Geleneksel olarak bankalar, o ülkenin kanunlarına uygun olarak mevduat hesapları açmakta idiler

Hisse Senetleri:

Sermaye piyasasının temel araçlarından biri olan hisse senetleri anonim ortaklıklarda ve sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıklarda ortaklık payını temsil eden menkul kıymetlerdir.

Tahviller:

Tahviller, işletmelerin uzun vadeli sermaye ihtiyaçlarını karşılamak üzere seri halde çıkarmış oldukları borçlanma senetleridir. Tahviller sermaye piyasasında işlem gören uzun vadeli borçlanma senetlerinden biridir.

Vadeli İşlem Sözleşmeleri:

Vadeli işlem sözleşmesi (futures), ileri bir tarihte, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomi veya finansal göstergeyi, sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni veya döviz alma veya satma yükümlülüğü getiren sözleşmedir.

FINANSAL ARACILIK VE FINANSAL KURUMLAR:

Finansal piyasaların temel fonksiyonu fon arz edenlerle fon talep edenleri karşılaştırarak onların transferini gerçekleştirmektir. Fon arz ve talebi doğrudan ya da finansal aracılar vasıtasıyla karşılaşabilir. Finansal sistemde fonların el değiştirmesi genellikle finansal aracı kurumlar tarafından gerçekleştirilir.

*Finansal araçların, araya bir kurum girmeksizin aracısız el değiştirmesine **doğrudan finansman**, aracılar vasıtasıyla el değiştirmesine **dolaylı finansman** denir.* Aracı kurumlar tasarruf sahiplerinden sağladıkları fonları, kendileri tarafından belirlenen fon talep edenlere vererek aracılık hizmeti sunarlar.

BANKACILIK VE SİGORTACILIĞA GİRİŞ

Finansal Kurumların Türleri:

Finansal kurumları farklı açılardan sınıflandırmak mümkündür. Finansal kurumlar para yaratıp yaratmama özelliği dikkate alınarak para yaratan ve para yaratmayan finansal kurumlar olarak sınıflandırılabilir.

Para Yaratan Finansal Kurumlar:

Finansal piyasalarda finansal aracı kurumlar arasında etkinliği ve önemi en fazla olan kuruluşlar para yaratan finansal kurumlardır. Ülkemizde para yaratan kurumlar Merkez Bankası, ticari bankalar ve katılım bankalarıdır.

Merkez Bankaları:

Merkez bankalarının en ayırt edici özelliği emisyon yetkisine sahip olmalarıdır. Banknot ihracının bir bankaya tanınması, banknotlarda yeknesaklığın sağlanması ve para ve kredi hacminin devletçe belirlenen amaçlara göre ayarlanması açısından önemlidir. Merkez bankaları bankacılık sistemindeki karşılaşılan ya da karşılaşılabilecek sorunların çözümü için ortaya çıkmıştır.

Ticari Bankalar:

Ticari bankalar bankacılığın ilk türüdür. Ticari bankacılık terimi genel olarak mevduat kabul eden kredi kurumlarını ifade eder.

Katılım Bankaları:

Özel Finans Kurumları olarak Türk finans sistemine giren katılım bankaları, Kasım 2005 tarihli Bankacılık Kanunu ile birlikte Katılım Bankaları adını almıştır. Katılım bankaları, dini inançları gereği faiz gelirini kabul etmeyen birimlerin tasarruflarını sisteme kazandırmak amacıyla oluşturulan kurumlardır.

Para Yaratmayan Finansal Kurumlar:

Para yaratmayan kurumların para yaratan kurumlardan farkı, mevduat toplayamamalarıdır. Bu kurumların sermaye piyasalarında tahvil, bono ve benzeri menkul kıymetler çıkararak fon sağlamaları mevduat sayılmamaktadır.

Yatırım ve Kalkınma Bankaları:

Yatırım ve kalkınma bankaları, gelişmekte olan ülkelerde sermaye açığını giderme ve sanayileşme sürecini hızlandırma görevini üstlenen kurumlardır. Sermaye piyasalarında aracılık yapan uzmanlaşmış kurumların başında yatırım ve kalkınma bankaları gelmektedir.

Sigorta Kurumları:

Gelecekte ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı oluşacak zararları azaltmak ya da tamamen karşılamak üzere faaliyette bulunan kurumlardır.

Aracı Kurumlar:

Aracı kurumlar finansal piyasalarda hem birincil hem de ikincil piyasada aracılık yapmak üzere faaliyetlerine izin verilen kurumlardır. SPKa'da aracı kuruluşlar, aracı kurum ve bankalar olarak tanımlanmıştır.

Menkul Kıymet Borsaları:

Borsaya kote olmuş menkul kıymetlerin alım ve satımının yapıldığı, fiyatların tespit ve ilanı işleriyle yetkili olarak kurulan tüzel kişiliğe sahip kurumlardır. Borsalar sosyal ve ekonomik gelişmenin bir göstergesi olmaktadır.

Faktöring Şirketleri:

faktöringe ve forfaiting şirketleri alacakları vadesinden önce paraya dönüştüren finansal kurumlardır.

BANKACILIK VE SİĞORTACILIĞA GİRİŞ

Finansal Kiralama Şirketleri:

İşletmelere gerekli olan varlıkları satın almak yerine kiralayarak hizmet sunan finansal kurumlardır. Finansal kiralama şirketleri, mülkiyeti kendilerinde olmak üzere o varlığı kullanma hakkını işletmelere sunarak onları finanse etmektedirler.

Finansman Şirketleri:

Finansman şirketleri mal ya da hizmet alımlarını kredilendirmek amacıyla kurulmuş şirketlerdir. Finansman şirketleri nakdi kredi isteyen tüketicilere veya tüketim mallarının finansmanı için işletmelere kredi sunarlar.

Varlık Yönetim Şirketleri:

Varlık yönetim şirketleri, finansal kurumların alacaklarını tahsil etmek, varlıklarını yeniden yapılandırmak ve satılmasını sağlamak gibi amaçlarla oluşturulmuş kurumlardır.

Yatırım Ortaklıkları:

Ortaklığa katılan birimlerin birikimlerini çeşitli finansal varlıklara yatırarak riski dağıtmak ve sınırlandırmak, bu kurumlara fon sunanların tek başlarına başaramayacakları uzmanlık sayesinde yatırım portföyünü etkin bir biçimde yönetmek üzere kurulan kurumlardır.

Yatırım Fonları:

Kişilerden katılma belgeleri karşılığında toplanan paralarla sermaye piyasası araçlarından ve kıymetli madenlerden oluşan portföyü işletmek üzere oluşturulan mal varlığıdır. Yatırım fonlarını bankalar, aracı kurumlar, sigorta şirketleri, Kanunlarında engel bulunmayan emekli ve yardım sandıkları kurabilirler.

Risk Sermayesi Şirketleri:

Ülkemizde risk sermayesi şirketleri girişim sermayesi yatırım ortaklıkları olarak adlandırılmaktadır. Bu ortaklıklar girişimcilerin sermaye ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuşlardır

BANKALARIN EKONOMİDEKİ FONKSİYONLARI

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde finansal sistemin temel kurumu olan bankaların daha çok da mevduat bankalarının ekonomideki fonksiyonları şu şekilde özetlenebilir:

Finansal Aracılık: Bankaların diğer finansal kurumlar gibi başlıca fonksiyonu kişi ve kurumların tasarruflarını toplayarak bunları yine kişi ve kurumlara aktarılmasında aracılık yapmaktır

KÜRESELLEŞMENİN BANKALAR ÜZERİNE ETKİSİ:

Finansal piyasaların baş döndürücü bir hızla gelişiminde en önemli rolü bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler oynamaktadır. Finansal piyasaların globalleşmesinde finansal bilginin güvenli bir biçimde aktarılmasının, finansal işlemin kısa sürede ve çok düşük maliyetlerle yapılabilmesinin önemi büyüktür.

- Uluslararası Piyasalardan Fon Sağlama Olanağının Artması Sonucunda Bankaların Varlık ve Kaynak Yapısının Değişmesi Bankaların yurtdışı piyasalardan kolaylıkla fon bulabilmeleri, banka kaynakları içindeki yabancı kaynak oranını artırmıştır.
- Bankalarda Kur ve Faiz Riskinin Artması Bankaların varlık ve kaynakları arasında yabancı para ile ifade edilen varlık ve kaynaklarının olması ve faiz oranlarının değişkenliği bankaların kur ve faiz riskini artırmıştır.
- Ülke Riskinin Önem Kazanması Ülke riski, daha çok uluslararası piyasalara fon sunan, ihracatı finanse eden bankalar açısından daha önemli hale getirmiştir.

BANKACILIK VE SİGORTACILIĞA GİRİŞ

FINANSAL PİYASALARDA DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR:

Finansal sistemden beklenen fonksiyonların en iyi şekilde yerine getirebilmesi ve sistemin etkin bir şekilde işleyebilmesi için finansal sistemin işleyişinden sorumlu düzenleme ve denetleme otoritelerine ihtiyaç vardır. Temelde güven unsuruna dayalı olan sistemde gözetim ve denetim mekanizması ne derece sağlıklı işlerse, kaynakların uygun alanlar ve uygun zamanlarda aktarılması o derece kolaylaşır.

Türkiye’de finansal piyasaları düzenleyen ve denetleyen kurumlar olarak:

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
- Hazine Müsteşarlığı
- Sermaye Piyasası Kurulu
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu sayılabilir.

Ülkemizde bankalar, katılım bankaları, leasing şirketleri, faktoring şirketleri ve tüketici finansman şirketleri Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu; sermaye piyasası kurumları (aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri gibi) Sermaye Piyasası Kurulu; sigorta şirketleri ve bireysel emeklilik şirketleri Hazine Müsteşarlığı; yetkili müesseseler (döviz büroları gibi) ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından denetlenmektedir.

Bu Özetin tamamını, Çıkmış Sorularını, Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/bankacilik-ve-sigortaciliga-giris-ady212u?search=bsi101u>